

Teemu Laakso

**PERHEIDEN TOIMINTAILTOJEN KEHITTÄMINEN VAASAN
SUOMALAISESSA SEURAKUNNASSA**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö
Huhtikuu 2016**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Huhtikuu 2016	Tekijä/tekijät Teemu Laakso
Koulutusohjelma Yhteisöpedagogi AMK, kirkon nuorisotyö		
Työn nimi PERHEIDEN TOIMINTAILTOJEN KEHITTÄMINEN VAASAN SUOMALAISESSA SEURAKUNNASSA		
Työn ohjaaja KT Reetta Leppälä	Sivumäärä 30 + 2	
Työelämäohjaaja Nuorisotyönohjaaja Kristiina Brisk-Mosander, Vaasan suomalainen seurakunta		
<p>Tässä opinnäytetyössä tavoitteena oli kehittää Vaasan suomalaisen seurakunnan perheiden toimintailtoja. Perheiden toimintailtoja ovat varhaisnuorisotyön ja lapsityön yhteisiä perheille suunnattuja tapahtumia, joihin on koko perhe tervetulleita viettämään aikaansa. Toimintailtoja järjestetään kerran kuukaudessa.</p> <p>Toimintailloissa kävijöiltä kerättiin kyselylomakkeilla vastauksia, siihen mitä he haluaisivat tehdä toimintailloissa, ja siihen mitkä jo valmiiksi olemassa olevat toiminnot he näkevät hyväksi ja mihin he kaipaavat kehittämistä. Vastauksien pohjalta luotiin myös ohjelmarunko, joka esiteltiin perheiden toimintailloista vastaaville nuorisotyönohjaajille.</p>		
Asiasana kirkko, lapset, lapsityö, perhe, perhetyö, seurakunta, toiminta, varhaisnuoret, varhaisnuorisotyö		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date April 2016	Author Teemu Laakso
Degree programme Bachelor of humanities, Community educator		
Name of thesis IMPROVING FAMILY ACTIVITY EVENINGS AT VAASA FINNISH PARISH		
Instructor Ed.D Reetta Leppälä	Pages 30 + 2	
Supervisor Youthworker Kristiina Brisk-Mosander, Vaasa Finnish parish		
<p>In this thesis the main purpose was to improve family activity evenings at the Vaasa Finnish parish. Family activity evenings are organized by pre-teen work and child work. Activity evenings are directed to whole families where they are welcome to spend their time together. Activity evenings are held once a month. In these activity evenings I did a survey with attenders about what they would want to do in activity evenings and what they liked about what is already existing and what would need improvements. Using these surveys as a base, I created an activity schedule. The schedule was presented to youth workers who are in charge of family activity evenings.</p>		
Key words church, child, child work, family, family work, parish, activity, pre-teen, pre-teen work		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	3
3 KIRKON PERHETYÖ	5
3.1 Kirkon perhetyön neljä ikkunaa	5
3.2 Kirkon perhetyön opillinen perusta	7
3.3 Vaasan suomalaisen seurakunnan perhetyö.....	8
4 KIRKON LAPSITYÖ	9
4.1 Kirkon lapsityön tavoitteet	10
4.2 Vaasan suomalaisen seurakunnan lapsityö	11
5 KIRKON VARHAISNUORISOTYÖ	13
5.1 Varhaisnuorisotyön yleisimmät toimintamuodot.....	13
5.2 Vaasan suomalaisen seurakunnan varhaisnuorisotyö	15
6 TOIMINNAN TOTEUTUS	17
6.1 Kyselylomakkeet ja vastaukset	18
6.2 Palaveri nuorisotyönohjaajien kanssa	19
6.3 Ohjelmarunko.....	20
7 TOIMINNAN ARVIOINTI	22
7.1 Kyselylomakkeet.....	23
7.2 Palaveri nuorisotyönohjaajien kanssa	24
8 POHDINTA	26
LÄHTEET	29

LIITTEET

1 JOHDANTO

Perheillä koetaan olevan nykyisin liian vähän aikaa toisilleen. Vanhempien työt ja lasten harrastukset ovat merkittävä osa nykypäivien perheitä. Joskus jopa niinkin paljon, että ne vievät kaiken perheen yhteisen ajan. (Hakkarainen & Vappula 2015, 109.) Juuri tähän kohtaan seurakuntien pitäisi tarttua ja tarjota toimintaa, jossa vanhemmat ja lapset voisivat yhdessä viettää aikaansa.

Perheiden yhteisen ajan puutteeseen yhtenä ratkaisuna voisi olla yhteinen harrastus, ikään kuin sovitaan yhdessäolo. Näin yhdessä olemisesta voisi muodostua samankaltainen rutiini kuin esimerkiksi töissä käymisestä. Seurakunnat tarjoavat tilaisuuksia, joihin voi osallistua koko perheen voimin. Vaasan suomalaisessa seurakunnassa tällaisia tilaisuuksia ovat esimerkiksi kerran kuussa järjestettävät perheiden toimintaillat.

Opinnäytetyöni on kehittää Vaasan suomalaisen seurakunnan perheiden toimintailtoja. Toimintaillat ovat koko perheelle suunnattuja iltoja, joissa järjestetään erilaisia toimipisteitä, kuten esimerkiksi askartelua, pienoissähköautorataa ja erilaisia kisailuja. Perheet saavat oman mielensä mukaan osallistua sellaisiin toimintoihin, jotka heitä kiinnostavat. Illan lopuksi kaikille perheille on ilmainen iltapala, jonka yhteydessä pidetään pieni hartaus. Vaasan suomalaisessa seurakunnassa perheiden toimintaillat ovat harvoja suosiotaan kasvattavia toimintamuotoja varhaisnuorisotyössä.

Idea opinnäytetyöhön syntyi Vaasan suomalaisen seurakunnan nuorisotyönohjaajilta, jotka kokevat toimintailtojen tarvitsevan jonkinlaista kehittämistä. Toimintaa halutaan kehittää, jotta seurakuntalaisten kiinnostus toimintaa kohtaan säilyy. Kehittäminen tapahtuu toimintailloissa jaettavilla kyselylomakkeilla. Saatujen vastauksien perusteella kehitän ohjelmarungon nuorisotyönohjaajien käyttöön. Lisäksi pidän heidän kanssaan palaverin, jossa kerron heille millaisia vastauksia sain, ja voiko niistä tehdä joitain johtopäätöksiä.

Iltojen suosio on ollut pienoinen yllätys järjestäjille, joten sen vuoksi on tärkeää saada perheiltä tutkittua tietoa siitä, mikä illassa toimii ja mikä taas ei. Opinnäytetyöni hankkeistaa Vaasan suomalainen seurakunta, ja työelämänohjaajani toimii nuorisotyönohjaaja Kristiina Brisk-Mosander.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Perheiden toimintaillat ovat Vaasan suomalaisessa seurakunnassa kuukausittain järjestettäviä tapahtumia, joihin ovat perheet yhdessä tervetulleita. Illassa on tarjolla kaikenlaista mukavaa tekemistä toimintapisteiden muodossa, joissa voi käydä oman mielenkiinnon mukaan. Tarjolla on muun muassa askartelua, kisailua ja pienoissähköautorataa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, mitä perheiden toimintailloissa käyvät perheet haluavat tapahtumalta, ja mikä heistä kaipaisi kehittämistä. Kehittämistehtävät ovat nousseet yhteisestä palaverista, joka käytiin tammikuussa 2016 Vaasan suomalaisen seurakunnan varhaisnuorisotyöstä vastaavien nuorisotyönohjaajien kanssa.

Mitä perheet toivoisivat toimintailloilta?

Opinnäytetyöni päätavoite on saada selville, mitä toimintailloissa käyvät perheet haluaisivat toimintailloilta. Toimintailtoja on järjestetty vuodesta 2010 lähtien, eikä kirjallista palautetta toimintailtojen kävijöiltä ole Vaasan suomalaisessa seurakunnassa ennen kerätty (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2010, 5). Vastauksista tulleet ideat tulee tarkastella, mitkä ovat mahdollista toteuttaa toimintailtojen tiloissa tai onko sellaisia ideoita, joita on aiemmin kokeiltu, mutta todettu huonoiksi. Lisäksi vastauksia tulee todennäköisesti myös henkilöiltä, jotka ovat ensimmäistä kertaa toimintailloissa, eivätkä näinollen tiedä, mitä aiemmilla kerroilla on ollut mahdollista tehdä. Toisaalta juuri heidän vastauksensa ovat myös arvokkaita, koska heillä ei ole mitään valmista mallia rakennettuna pään sisälle.

Mistä perheet pitävät toimintailloissa?

Kun lähdetään kehittämään toimintaa, on myös hyvä selvittää, mikä jo valmiissa mallissa toimii kävijöiden mielestä hyvin. Tällä kysymyksellä tähtään juuri siihen. Haluan selvittää, onko perheiden toimintailloissa jotain sellaista, mikä nousee vastauksista selvästi hyvinä asioina. Tällaisia asioita ei kannata muuttaa, vaan yrittää sisällyttää niitä uusien toimintamuotojen sekaan. Tällöin säilyy jotain tuttua ja turvallista, mutta saadaan myös jotain uutta mukaan.

3 KIRKON PERHETYÖ

Perheelle on vaikea sanoa yksiselitteistä määritelmää. Suomen tilastokeskuksen mukaan perhe on yhdessä asuvat henkilöt. Tilastokeskuksessa perheet luokitellaan lapsettomiin ja lasten kanssa asuviin avo- ja aviopareihin, mies- ja naispareihin sekä yhden vanhemman perheisiin. Lapsiperheitä taas ovat sellaiset perheet, joissa on vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi. Käsitteet perheestä vaihtelee paljon myös kulttuurin mukaan, esimerkiksi länsimaisessa kulttuurissa perheeksi katsotaan yleensä vain vanhemmat ja heidän lapset. Varsinkin lasten kanssa tehtävässä työssä on tärkeää muistaa perheiden erilaisuus. (Vilen, Hansen, Janhunen, Kytöpuu, Salo, Seppänen, Seppänen & Tapio 2010, 10, 12.) Lapset ajattelevat perheen hieman eritavoin. Lapsen mielestä perheeseen kuuluvat sellaiset ihmiset, jotka ovat lapsen puolella. Lapsi ei ajattele perhettä vain sellaisena ryhmänä, jolla on samoja geenejä tai sama osoite. Lapsen mielestä ryhmä on tärkeä, koska siitä saa tukea kun kaikki ei mene niin kuin pitäisi. Lapsen mielestä perheeseen saattaa siis kuulua esimerkiksi naapuri tai opettaja. (Cacciatore 2010, 9.)

Perhetyötä ei ole laissa määritelty, mutta useat lait ovat pohjana ammatilliselle työskentelylle, esimerkiksi lastensuojelulaki ja nuorisolaki. Perhetyöntekijöillä voi olla eriäviä mielipiteitä siitä, mitä työ todellisuudessa on. Usein erilaiset näkemykset aiheuttavat hämmennystä. Yleisesti perhetyönä voidaan pitää kaikkea perheiden kanssa tehtävää työtä. Perhetyötä tekevät useat eri järjestöt, esimerkiksi seurakunnat ja sosiaalityö. (Vilen ym. 2010, 24-25, 36-39.)

3.1 Kirkon perhetyön neljä ikkunaa

Kirkon perhetyö eroaa melkoisesti muista perhetyötä tekevistä järjestöistä. Kirkon perhetyöhön kuuluu luonnollisena osana hengellisyys ja jumalanpalveluselämä. Hengellisyys

on myös luonnollinen osa ihmistä, ja siten jumalanpalvelukset ovat hyvä tapa hoitaa tätä hengellisyyttä. Kristinuskon perustana on armo, joten kirkon perhetyössä panostetaan anteeksi pyytämiseen, saamiseen ja antamiseen. Näiden lisäksi vastuu luomakunnasta on olennainen osa kirkon perhetyötä. (Minäkö perhetyön tekijä? 2012,33.)

Kirkon perhetyö on jaettu perinteisesti kahteen osa-alueeseen: ongelmia ennaltaehkäisevään ja korjaavaan perhetyöhön. Tämä jako on kuitenkin karkea jaottelu kirkon monipuolisesta perhetyön kentästä. Perhetyötä voidaan kuvata tarkemmin neljän ikkunan avulla. Vahvistava perhetyö on parempi nimitys ongelmia ennaltaehkäisevälle perhetyölle. Ilo ja oppiminen ja vahvistava on vahvistavaa perhetyötä. Varhainen tuki sekä ongelmien työstäminen ja kriisiapu ovat korjaavaa perhetyötä. (Minäkö perhetyön tekijä? 2012, 23).

Ilon ja oppimisen ikkunaan voidaan lukea kaikki ne tilaisuudet ja kohtaamiset, joissa ihmiset viihtyvät keskenään ja he ovat kiinnostuneita uuden oppimisesta. Yhdessäoloa ja yhteyttä toisiin pidetään itsessään arvokkaana. Oppiminen palkitsee, vaikka se vaatiikin paljon työtä. Vaativien elämäntilanteiden ennakointi kuuluu vahvistamisen ikkunaan, kuten myös tietoisuus ikään liittyvistä kehitystehtävistä, sekä parisuhteen ja perheen vaiheisiin. Vahvistamista tarvitaan yleensä suurissa elämänmuutoksissa, kuten esimerkiksi ensimmäisen lapsen syntymän yhteydessä. Kolmannessa ikkunassa, varhaisen tuen ikkunassa, huomioidaan erityisesti pienten lasten perheitä. Jos esimerkiksi pyhäkouluopettaja huomaa lapsessa jotain, mikä ei ole normaalia. Tällöin voidaan puhua varhaisen tuen haasteista. Neljännessä ikkunassa kuvataan tilanteita, joissa kohderyhmä tai henkilö tarvitsee apua. Kirkon perheneuvonta tarjoutuu auttamaan pariskuntia, perheitä tai yksittäisiä perheenjäseniä ongelmien tullessa. (Minäkö perhetyön tekijä? 2012, 23 - 25).

3.2 Kirkon perhetyön opillinen perusta

Kirkon perhetyön perustana on Raamatun ihmiskuva. Ensimmäisessä Mooseksen kirjassa Jumala luo ihmisen omaksi kuvakseen, jonka vuoksi ihmistä pidetään arvokkaana Jumalan luomuksena, joka on luotu yhteyteen toisten ihmisten kanssa. Seurakunnan ajatellaan olevan Jumalan perhe. Lapsista huolehtiminen ja kasvun tukeminen ovat kaikkien aikuisten tehtäviä, eikä pelkästään lasten vanhempien. Kirkon perhetyö pyrkii tukemaan perheiden hengellistä elämää, keskinäisiä suhteita sekä kuulumista seurakuntaan. Kirkon perhetyö tarjoaa myös apua elämän vaikeissa tilanteissa. (Minäkö perhetyön tekijä? 2012, 5, 7.) Kirkon opillisena lähtökohtana on kaste, mikä velvoittaa myös perhetyötä opettamaan kristinuskon perusteita. Kristilliseen uskoon tutustutaan erilaisissa seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa ja tapahtumissa, esimerkiksi perhekerhoissa, päiväkerhoissa ja pyhäkouluissa. Tärkeänä pidetään myös kotien hengellisyyden tukemista, jota pyritään toteuttamaan kutsumalla perheitä jumalanpalvelukseen sekä rohkaisemalla vanhempia opettamaan lapsilleen iltarukouksen. (Haastettu kirkko 2012, 134 – 135.)

Kirkon perhetyö ei rajoitu pelkästään vauvaikäisten lasten perheisiin. Arvokkaita kohtaamisia saadaan läpi elämän. Kohtaamisia tapahtuu kasteesta rippikouluun ja aina hautajaisiin asti. Kirkon perhetyö kattaa koko ihmisen elämänkaaren. Kohtaamisissa koetaan läsnäoloa, yhteyttä, nähdäksi ja kuulluksi tulemistä. Tämä on kirkon työn perusta. Kirkon perhetyössä on mahdollisuuksia kolmeen erilaiseen kohtaamiseen. Oman itsensä kohtaaminen syntyy, kun ihminen kohtaa itse sen, mitä hänelle on tapahtunut. Toisen ihmisen kohtaamista voi tapahtua seurakunnan tilaisuuksissa. Näiden lisäksi kohtaamista tapahtuu myös ihmisen ja Jumalan välillä. Kirkon työllä mahdollistetaan näitä kohtaamisia. (Minäkö perhetyöntekijä? 2012, 9, 17.)

3.3 Vaasan suomalaisen seurakunnan perhetyö

Vaasan suomalaisessa seurakunnassa vastuu perhetyöstä on jaettu kaikille kasvatuksen parissa töitä tekeville työntekijöille. Perhetyö ei ole siis erillinen työmuoto, vaan jokaisen työntekijän tulisi tehdä työtään perhelähtöisesti. Perheet voivat löytää mieleistensä toimintaa monien eri työmuotojen kautta. Kasvatuksen eri työmuotojen yhteistyönä järjestettiin jo perinteeksi noussut perheiden ulkoilupäivä. Tämän lisäksi perheille järjestetään jumalanpalveluksia ja muita tilaisuuksia ympäri vuoden. (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2015, 26-27.)

Vuonna 2015 perhetyön tavoitteena oli edistää jumalanpalveluselämän perhelähtöisyyttä, seurakuntalaisten osallistumista perhetyöhön, kehittää sosiaalisen median käyttöä perhetyötä koskevassa tiedottamisessa sekä monipuolistaa yhteydenpitoa muihin perhetyötä tekeviin järjestöihin. (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2015, 26-27.)

4 KIRKON LAPSITYÖ

Kirkon lapsityössä on alle kouluikäisille tarkoitettua toimintaa (Lapsityö). Kirkon lapsityön lähtökohdat löytyvät Jeesuksen asettamasta kaste- ja lähetyskäskystä sekä Markuksen evankeliumin 10 luvusta, joka tunnetaan paremmin nimellä lasten evankeliumi (Lapset seurakuntalaisina 2013, 5). Jeesuksen tapa huomioida lapsia puhumalla ja koskettamalla heitä oli muulle kansalle siihen aikaan hämmästyttävää. Jeesus siunasi ja huomioi lapsia. Jeesuksen esimerkistä voidaan ottaa mallia siihen, miten aikuisten tulisi suhtautua lapseen. Lapset ovat nöyriä ja avoimia. Jeesus opetti lapsien olevan aikuisten vastuulla. (Ainesmaa 2009, 9.) Jeesuksen esimerkin noudattaminen lapsityössä on mielestäni hyvä tavoite. Mielestäni Jeesuksen esimerkki tarkoittaa, että aikuisten tulisi ottaa lapsensa huomioon, sekä keskittyä kuuntelemaan lapsien iloja ja suruja. Tämä voi olla joskus haastavaa, varsinkin lapsityöntekijän näkökulmasta, kun lapsia saattaa olla helposti kymmeniä samaan aikaan paikalla. Hyvä kohtaamispaikka ja – aika on mielestäni heti, kun lapsi tulee sisälle kerhoon tai kun hän lähtee ulos.

Kasteopetus on yksi kirkkomme perustehtävistä, tämän toteutumiseksi tarvitaan useiden eri työalojen yhteistyötä ja halua työskennellä yhdessä (Kuoppa 1997, 105). Varhaiskasvatuksella pyritään lapsen hyvään. Pyritään järjestämään sellaista toimintaa, joka sekä kiinnostaa lapsia että antaa tilaa lapsen luovuudelle ja aktiivisuudelle. Lapselle on myös tärkeää taata turvallisuudentunne. Lapselle tieto siitä, että hän on täysin kelpaava sekä Jumalalle että ihmisille on myös tärkeää lapsen hyvinvoinnin kannalta. (Lapset seurakuntalaisina 2013, 9.) Mielestäni selkeänä haasteena on löytää sellaista toimintaa, joka kiinnostaa kaikkia lapsia samanaikaisesti. Lapset ovat kuitenkin kaikki erilaisia persoonia, joita kiinnostavat erilaiset asiat. Itse varhaisnuorten kerhonohjaajana olen huomannut, että toiminnasta tulee helposti liian helppoa lapselle. Haastavaa onkin siis löytää juuri sopivan haastavaa toimintaa, jotta se pysyy mielenkiintoisena.

4.1 Kirkon lapsityön tavoitteet

Lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi on kirkon varhaiskasvatuksen tavoitteena. Kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen, emotionaalinen ja hengellinen näkökulma. Hengellisillä asioilla on arkipäiväinen asema lapsen elämässä. Lapsi toteuttaa hengellisyyttään sekä yksin että yhteisön jäsenenä. Lasten mielipiteen huomioonottaminen on olennainen osa varhaiskasvattajan työtä. Kirkon varhaiskasvatuksen kasvatuserityksessä painottuu vuorovaikutus työntekijän ja lapsen välillä ja kasvatuskumppanuus lapsen perheen kanssa. Kasvun tukeminen tapahtuu arkisissa tilanteissa, esimerkiksi leikissä. (Lapset seurakuntalaisina 2013, 16.) Leikkiä on pidetty tärkeänä osana lapsen kehitystä. Lapset pitävät leikkimistä, koska se on lapselle ainoa mahdollisuus käyttää valtaa ja vaikuttaa vapaasti. Leikin kautta lapsi saattaa oppia myös uusia asioita. Leikin keskellä lapsi oppii keskittymään, ponnistelemaan ja toimimaan pitkäjänteisesti. Lisäksi leikin aikana lapsen ongelmanratkaisutaito ja muut sosiaaliset taidot sekä luova ajattelu kehittyvät. (Järvinen & Mikkola 2015, 46-48.)

Kirkon varhaiskasvatuksen kokonaisuuteen kuuluu kokoontuva toiminta, yhteydenpito perheisiin, verkostoyhteistyö sekä työn kehittäminen. Kokoontuvalla toiminnalla tarkoitetaan muun muassa päiväkerhotoimintaa, perhekerhoja, pyhäkouluja, lapsille ja perheille suunnattuja jumalanpalveluksia, retki- ja leirit toimintaa sekä erinäisiä paikallisia toimintoja, joita kehitetään jatkuvasti. Kokoontuvalle toiminnalle on ominaista pysyvyys, säännöllisyys sekä pitkäjänteisyys. Seurakunnan työntekijä ja lapset perheineen oppivat tuntemaan toisensa monien vuosien yhteistyön tuloksena. Yhteiskunnalliset haasteet ja perheiden tarpeet muokkaavat kirkon varhaiskasvatuksen toimintaa. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on tärkeää, sillä siten voidaan parhaiten palvella ja tukea lapsia ja heidän perheitä ja hyvinvointiaan. (Lapset seurakuntalaisina 2013, 26-27.)

Lapsityötä tehdään paljon perheiden kanssa. Erilaiset tapahtumat kuten perheretket ja leirit järjestetään koko perheelle. Viikoittaisessa toiminnassa on vahvasti läsnä myös perhekerhot tai aikuinen-lapsi-kerhot. Perheiden yhteiset ryhmät tarjoavat monenlaista toimintaa, johon kaikki voivat osallistua. Säännöllisellä kokoontumisella voidaan saavuttaa yhteyden tuntua muihin samassa tilanteessa oleviin. Tällaisissa tapahtumissa aikuiset saavat tukea kasvattajina olemiseen, sekä lapset saavat leikkiä turvallisessa ympäristössä. (Alopaus-Karhunen & Wennermark 2004, 22.)

4.2 Vaasan suomalaisen seurakunnan lapsityö

Vaasan suomalaisen seurakunnan perhekerhoihin osallistui vuonna 2015 yli 5000 lasta sekä yli 4000 aikuista. Perhekerhoja järjestettiin yhteensä 444 kertaa. Viikon aikana Vaasan suomalainen seurakunta järjestää kahdeksan perhekerhoa eri puolilla kaupunkia. Viikoittaisen toiminnan lisäksi Vaasan suomalainen seurakunta järjestää perhekirkkoja sekä erilaisia retkiä ja tapahtumia, esimerkiksi ulkoiluleirejä. (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2015, 24-25.)

Perhekerhojen lisäksi Vaasan suomalainen seurakunta järjestää pyhäkouluja. Pyhäkoulut ovat lapsille suunnattua toimintaa, joka rakentuu samalla tavalla kuin jumalanpalvelus. Voidaankin siis sanoa, että pyhäkoulut ovat lasten omia jumalanpalveluksia. Keskeistä pyhäkoulussa on raamatunkertomukset. Pyhäkoulut ovat erityisesti sunnuntaisin tapahtuvaa toimintaa. Pyhäkoulu on lapselle hyvä paikka hiljentyä ja saada kasteopetusta. Tärkeää on, että lapsi pystyy oman kehitystasonsa mukaisesti osallistumaan lauluihin, leikkeihin ja rukouksiin. Lapsille tulevat tutuiksi erilaiset raamatunkertomukset ja kirkkovuoden eri ajat. Pyhäkoulun tarkoituksen on myös tukea vanhempia kristillisessä kasvatuksessa. Vuoden 2015 aikana Vaasassa toimi yhdeksän eri pyhäkoulua, joissa kävi vuoden aikana 110 lasta. Tämän lisäksi järjestettiin kirjepyhäkoulua johon osallistui 27 lasta. Pyhäkoulun ohjaajina toimi 22 henkilöä vuoden aikana. Pyhäkoululaisille järjestettiin myös yk-

si perheretkipäivä oman seurakunnan leirikeskukseen. (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2015, 27-28.)

5 KIRKON VARHAISNUORISOTYÖ

Varhaisnuorten kanssa tehtävä työ sijoittuu ikävuosien 7-14 väliin. Työmuotoa voidaan pitää vähintäänkin haastavana, sillä lasten tarpeet tuona seitsemän vuoden aikana muuttuvat melkoisen paljon. Ja varsinkin jos verrataan 7-vuotiasta koulua aloittavaa 14-vuotiaaseen teini-ään kynnyksellä olevaan nuoreen. Työskennellessä kouluikäisten lasten kanssa ollaan suurien kysymyksien äärellä. (Jansa 2010, 266.) Tämän olen huomannut hyvin pitäessäni varhaisnuorten kerhoja. Siinä, missä 12-vuotiaat pärjäävät keskenään ja saavat ongelmat sovittua, joutuu 7-vuotiaita neuvomaan ja toimimaan välillä jopa erotuomarina riitatilanteissa.

5.1 Varhaisnuorisotyön yleisimmät toimintamuodot

Varhaisnuorisotyön perinteisimpiä toimintamuotoja ovat kerhot, jotka ovat säännöllisesti kokoontuvia ryhmiä, joiden ohjaajana toimivat koulutetut nuoret. Kaikkein perinteisin kerhomalli on ohjelmakerho, joka on yleensä iltaisin ja kestoltaan parin tunnin mittainen. Kerhossa askarrellaan, leikitään ja pidetään hartaus. Yleensä ohjelmakerhoissa on sekä tyttöjä ja poikia. Tämän lisäksi on olemassa harrastekerhoja, joissa kokoontuvat yhteen samasta asiasta kiinnostuneet lapset. Kyseessä voi olla kokkikerho, pienoismallikerho tai vaikka sählykerho. Viimeisin on kasvattanut suosiotaan hurjasti viime vuosina ja nykyään eri puolilla maata järjestettävät seurakuntien väliset salibandyturnaukset ovat suosiossa. Tärkeää on huomata, että jopa taloudellisesti tiukkoina aikoina seurakunta tarjoaa kerhomuodossa mahdollisuuden harrastaa, koska kerhot ovat yleensä ilmaisia. Kerhoissa ei ole tarkoitus tehdä kenestäkään ammattilaista, vaan tarjota yhdessäoloa ja onnistumisia kaikille. (Jansa 2010, 268 -269.)

Varhaisnuorisotyön toinen suosittu työmuoto on leiri ja retkitoiminta. Varhaisnuorisotyön leirit rakentuvat ajatukselle ihmisen kokonaisvaltaisuudesta. Monet löytävät leireiltä uusia ystäviä ja tutustuvat jo vanhoihin ystäviin paljon paremmin kuin normaalissa arjessa. Leireillä saa kokemuksia, joita ei välttämättä saa kotioloissa. Leireillä saadaan luotettavia aikuiskontakteja sekä vahvistutaan sosiaalisesti. Toimiva leiri on pitkäjänteisen työn tulos, eikä sellaista saada hetkessä. (Jansa 2010, 269-270.)

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on ollut suosittua jo pitkään. Toiminta on suunnattu erityisesti 7-8-vuotiaille lapsille ja se tapahtuu pääosin ennen koulupäiviä tai heti sen jälkeen. Ryhmät kokoontuvat yleensä jokaisena arkipäivänä. Toiminnassa on vahvasti mukana erilaiset kädentaidot, leikit, leppäminen ja hartauselämä. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään usein yhteistyössä kuntien kanssa, jonka taustalla on lainsäädäntö vuodelta 2003. (Jansa 2010, 270.)

Kirkon ja koulun yhteinen taival on pitkä. Kirkot olivat vastuussa aikoinaan opetuksesta ja koulut olivat kirkon kouluja. Sittemmin koulu ja kirkko erottuivat toisistaan, mutta yhteistyö on säilynyt vahvana. Kirkon ajatuksena on tukea kouluhenkilökuntaa kasvatuksessa, tämä toiminta perustuu kaste- ja lähetyskäskyyn, ja erityisesti sen verbeihin: menkää, tehkää, kastakaa ja opettakaa. Seurakunnan sanotaan olevan aina läsnä koulussa, ei vain silloin kun joku seurakunnan viranhaltija saapuu paikalle, koska suurin osa Suomen väestöstä kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Yleensä myös koulujen suhtautuminen seurakuntaan on positiivista. Jatkuvasti monikulttuurisemmaksi muuttuva Suomi tuo seurakunnan ja koulun yhteistyöhön jatkuvasti lisää haasteita, mutta myös rikkautta. Haasteena on otettava huomioon erilaiset maailmankatsomukset. Hyvä olisi, jos erilaiset maailmankatsomukset saisivat keskustella toistensa kanssa. Tällöin lapset, jotka kuulevat toisilta lapsilta, ehkä oppisivat paremmin sen, miten toinen ajattelee ja tuntee maailmaa ja ympäröivää kulttuuria. Eri uskontokunnan edustajat voisivat käydä esittäytymässä kouluilla seurakunnan kanssa. (Pihkala 2010, 93-99.)

Perheiden merkitystä varhaisnuorisotyössä on hyvä pohtia. Varhaisnuorisotyö on kohta seurakunnan toiminnassa, missä helposti yhteydenpito lapsen kotiin heikkenee. Pahimmassa tapauksessa seurakunnasta otetaan yhteyttä kotiin vasta rippikoulun aikana, kun sitä ennen vanhemmat ovat olleet lapsien kanssa perhekerhossa tai leireillä. Perheen aikuisilla suurimpana haasteena on työn ja vapaa-ajan yhteensovittaminen, niin että aikaa jäisi myös lapsille. Suuri osa lapsista kuitenkin pitää perhettä tärkeänä. (Hakkarainen & Vappula 2015, 108-109.)

5.2 Vaasan suomalaisen seurakunnan varhaisnuorisotyö

Vaasan suomalaisessa seurakunnassa vuonna 2015 järjestettiin 16 eri viikoittain kokoontuvaa kerhoa eri puolilla Vaasaa. Kerhoihin osallistui yli 300 tyttöä ja poikaa. Kerhoja pitivät nuorisotyönohjaajien lisäksi toimipisteohjaajat sekä nuoret kerhonohjaajat. Toinen merkittävä toimintamuoto, myös Vaasan suomalaisen seurakunnan varhaisnuorisotyössä, on leiritointi. Vuoden 2015 aikana järjestettiin 17 leiriä, joille osallistui noin 600 tyttöä ja poikaa. Leirit tavoittivat hyvin myös sellaisia, jotka eivät osallistuneet viikoittaiseen toimintaan. (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2015, 29-31.)

Vaasan suomalaisen seurakunnan kouluyhteistyö koostui päivänavauksista, oppituntivierailujen ja erilaisten koulukirkkojen ja konserttien järjestämisestä. Koulukirkkoja pidettiin aina kirkkovuoden tärkeimpinä aikoina, kuten jouluna ja pääsiäisenä. Kouluihin järjestettiin yhteensä viisi konserttia, jossa esiintyi Pekka Laukkarinen yhdessä Leevi Helon ja Matti Laitisen kanssa. Konsertit olivat suunnattu 1.-3. luokkalaisille. Esirippikouluja pidettiin myös neljän eri koulun kuudesluokkalaisten kanssa. (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2015, 31.)

Vaasan suomalaisen seurakunnan kerhonoajaajakoulutus koostui kahdesta päivästä, ro-
vastikunnallisesta kerhonoajaajakoulutuspäivästä ja hiippakunnallisesta kerhonoajaaja-
päivästä. Kerhonoajaajat ovat olleet myös merkittävä apu perheiden toimintailtojen järjes-
tämässä. Pieni, mutta melko aktiivinen, kerhonoajaajaryhmä on ollut valmistelemassa ja
pitämässä toimintapisteitä perheiden toimintailloissa. Perheiden toimintailtoja järjestettiin
vuonna 2015 yhteensä seitsemän kertaa ja niiden yhteenlaskettu kävijämäärä oli hieman
yli 500. (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2015, 29-30.)

6 TOIMINNAN TOTEUTUS

Nykyisen muotoisia perheiden toimintailtoja on järjestetty Vaasan suomalaisessa seurakunnassa vuodesta 2010. Alussa toimintailtoja järjestettiin yhdessä nuorten aikuisten projektin kanssa, mutta sittemmin toimintailtojen järjestäminen on siirtynyt lapsityön ja varhaisnuorisotyön vastuulle. Toimintailtoja on järjestetty kerran kuukaudessa. Keskimäärin perheiden toimintailtoihin on osallistunut noin 50–100 henkilöä illassa. (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2010, 5; 2012, 34; 2013, 30; 2014, 31; 2015, 30.)

Toimintaillat alkavat kello 17.30, jonka jälkeen vapaata ohjelmaan osallistumista on tarjolla kello 19.00 asti, jolloin alkaa iltapala. Iltapalan alussa järjestetään pieni hartaus, jonka jälkeen perheet saavat osallistua ilmaiselle iltapalalle ja tämän jälkeen lähteä kotiin. Perheiden toimintaillat noudattavat aina samaa kaavaa. Ensin on 1 ja ½ tuntia vapaata osallistumista toimintapisteissä, jonka jälkeen on hartaus ja iltapala. Toimintapisteiden sisällöt vaihtelevat kuukausittain.

Opinnäytetyöprosessin aikana osallistuin kolmeen perheiden toimintailtaan, joista ensimmäinen järjestettiin tammikuussa 2016. Tämän kerran tarkoitus minulla oli tutustua toimintailtojen ohjelmaan, ja tutkailla yleistä ilmapiiriä. Helmi- ja maaliskuun toimintailtojen aikana jaoin kyselylomakkeita ja keräsin vastauksia. Perheiden toimintailloissa oli toiminta jaettu moneen eri toimintapisteeseen. Osaa toimintapisteistä vetivät lastenohjaajat ja osaa taas nuorisotyönohjaajat, jotka vastaavat varhaisnuorisotyöstä, sekä kerhonohjaajat ja toimipisteohjaajat. Toimintapisteissä tarjolla oli mahdollisuus ajaa pienoissähköautoradalla, pelata pöytäjalkapalloa, biljardia ja lautapelejä. Illoissa on myös ollut mahdollisuutena osallistua leikkimielisiin kilpailuihin. Tammikuun perheiden toimintaillassa kilpailuna oli keilaus, joka oli järjestetty pehmokeiloilla ja pallolla. Näiden lisäksi lastenohjaajat pitivät askartelua ja lauluhetkeä. Toimintailtan aikana kiinnitin huomiota pienoissähköautoradan suosioon. Radalla ajoi samanaikaisesti kilpaa tyttöjä ja poikia, joilla useilla oli isä tai äiti

mukana ajamassa heidän kanssaan. Rata tarjosi perheille aikaa ja mahdollisuuden harrastaa yhdessä. Toisen vastaavanlaisen tilanteen huomasin askartelupisteessä. Myös siellä oli isiä ja äitejä auttamassa lapsiaan.

6.1 Kyselylomakkeet ja vastaukset

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää onko toimintailtoja tarpeen muuttaa, ja jos kävijät kokevat tarvetta muutoksille niin millaisia muutoksia he haluavat. Helmikuussa 2016 järjestetyssä perheiden toimintaillalla osallistujille jaettiin lomake, jonka tarkoituksena oli kartoittaa, mitä he kokevat hyväksi toimintailloissa ja mitä he haluaisivat toimintailtoihin. Kyseisessä toimintaillalla oli kuitenkin monen sattuman summana todella vähän osallistujia, jonka vuoksi en saanut tarpeeksi vastauksia. Jaoin vielä maaliskuun 2016 toimintaillassa kyselylomakkeita, jotta saisin tarpeeksi vastauksia, joita voisin analysoida. Mikäli kävijä oli vastannut jo helmikuussa, niin hänen ei tarvinnut uudestaan vastata.

Lomakkeet tulostettiin perheiden toimintailtaan eri väreillä, helpottamaan omaa analyysiäni. Aikuisten lomakkeet olivat keltaiset ja lasten lomakkeet siniset. Kysymyslomakkeet (LIITE 1) jaettiin erikseen lapsille ja aikuisille. Lomakkeesta piti tehdä selkeä, sekä mahdollisimman lyhyt ja nopeatäyttöinen, koska aikuisilla ei välttämättä ole toimintailloissa paljon aikaa keskittyä lomakkeen täyttämiseen, jos heidän pitää samalla pitää lastansa silmällä tai haluaisivat tehdä toimintapisteitä lastensa kanssa. Lomakkeen täytyi myös tuoda minulle mahdollisimman paljon informaatiota. Tästä syntyi paljon haasteita tehdä juuri oikeanlainen lomake. Molemmilla lomakkeilla pyrittiin myös kartoittamaan kävijäkunnan profiilia, kuinka paljon äitejä verrattuna isiin käy toimintailloissa tai esimerkiksi käykö joku isovanhempiensa tai kumminsä kanssa toimintailloissa. Samalla keräsimme lasten lomakkeista lasten iät, jotta saimme kartoitettua myös illoissa käyvien lasten ikää.

Vaasan suomalaisen seurakunnan tavoite varhaisnuorisotyössä on panostaa sosiaalisen median ja verkon käyttöön (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2015, 29). Vastauslomakkeista kävi ilmi, että moni on kuullut perheiden toimintailloista esimerkiksi Facebookin erilaisista lapsiperheille suunnatuista ryhmistä. Nämä vastaukset selvästi tukevat tavoitetta kehittää sosiaalisen media käyttöä varhaisnuorisotyössä.

6.2 Palaveri nuorisotyönohjaajien kanssa

Saatuani lomakkeet ja analysoituani ne pidin työntekijöiden kanssa kokouksen 13.4.2016, jossa esittelin kyselyn tuloksia. Tein palaveriin PowerPoint-esityksen, johon kokosin suosituimpia vastauksia ja niiden perusteella tein johtopäätöksiä perheiden toimintailtojen tulevaisuudesta. Palaverissa läsnä olivat työelämänohjaajani, kaksi nuorisotyönohjaajaa sekä lapsityönohjaaja. Nämä kolme nuorisotyönohjaajaa vastaavat perheiden toimintailtojen järjestämisestä.

Toimintailtojen rakennetta ei kannata muuttaa.

Ensimmäinen johtopäätökseni analysoituani lomakkeet oli, että toimintailtojen rakennetta ei kannata muuttaa. Monesta vastauksesta ilmeni, että kävijät pitävät monipuolisesta toiminnasta. Nykyinen rakenne, jossa käytetään hyödyksi toimintapisteitä, ja niiden välillä vapaata siirtymistä koetaan siis hyväksi.

Toimintailtojen vaihtelevuuteen kannattaa kiinnittää huomiota ja pitää samalla toiminta monipuolisena.

Yhdessä vastauslomakkeessa mainittiin vaihtelevuus, kohdassa jossa kysyin mikä toimintaillassa kaipaisi kehittämistä. Vaikka tämän asian mainitsi vain yksi kyselyyn vastaaja, niin koen asian tärkeäksi. Toiminnan tulisi olla monipuolista ja vaihtelevaa, mutta samaan aikaan kestoosuusikot kannattaisi mielestäni pitää jokaisella toimintailta kerralla. Lasten lomakkeista ylivoimaiseksi pidetyimmäksi nousi pienoissähköautorata. 17 vastaajaa 18

vastaajasta mainitsi autoradan kysymyksessä, mistä hän pitää toimintailloissa. Suosituimpia ehdotuksia, mitä toimintailloissa voisi tehdä olivat temppuradat, musiikkihetket ja yhteisleikit. Kaikki edellä mainituista tulivat esille sekä aikuisilta ja lapsilta kysyttäessä.

Internet-ilmoitukset sekä lehtimainonta selvästi tavoittavat ihmisiä.

Haluan myös nostaa tämän esille, koska mielestäni toimintailtojen toimivuuden yhteydessä on hyvä miettiä miten tapahtumaa mainostetaan. Nykyisellään joka kuukausi paikallisissa lehdissä on edeltävällä viikolla mainos perheiden toimintailloista. Tämän lisäksi seurakunnan internet sivuilta löytyy tietoa perheiden toimintailloista. 9 henkilöä vastasi lomakkeen kysymykseen ”Mistä kuulitte perheiden toimintailloista?”, jollain tavalla liittyen internet-ilmoituksiin tai lehtimainontaan (LIITE 2/5).

6.3 Ohjelmarunko

Tähän opinnäytetyöhön kuului myös esimerkkiohjelmarungon tekeminen perheiden toimintailtaan (LIITE 2/15). Ohjelmarungossa on pyritty mahdollisuuksien mukaan huomiomaan kyselylomakkeissa ilmenneitä toiveita ja ajatuksia illoista. Päätin pitää illan keston ja kulun hyvin samanlaisena, koska useassa lomakkeessa oli maininta siitä, että toimintailat ovat hyvään aikaan. Se oli monella syy tulla käymään perheiden toimintailloissa. Keskeytyinkin siis lähinnä muutoksissa toimintapisteisiin.

Toimintapisteissä otin huomioon mahdollisuuksien mukaan kävijöiden toiveita. Säilytin selviä suosikkeja kuten sähköautoradan sekä askartelun. Musiikkia sekä leikkejä toivottiin, joten lisäsin leikki- ja musiikkihetken ohjelmarunkoon (LIITE 2/15). Ajatuksenani oli, että ne vuorottelisivat kuukausittain. Lisäksi, koska kyseessä on selvästi ryhmälle suunnattu toimintapiste, lisäsin niille aloitusajat. Kaksi aikaa sen takia, koska useat perheet eivät tule heti illan alkaessa, niin hekin saavat mahdollisuuden osallistua kyseisiin toimintapisteisiin. Näiden lisäksi ohjelmarungosta löytyy temppurata tai jokin muu liikunnallinen piste.

Tämä oli myös toivottujen listalla. Esimerkiksi talvella voidaan järjestää tempuratoja sisällä, kun taas syksyllä ja keväällä säiden salliessa voi osan toimintapisteistä viedä myös pihalle. Illan lopetuksena toimii tuttuun tapaan hartaus ja iltapala, jotka saivat paljon kiinnostusta kyselylomakkeissa. Parissa kyselylomakkeessa mainittiin siitä, että olisi hauska saada satutuokioita tai nukketeat-teria perheiden toimintailtoihin (LIITE 2/7). En lisännyt niille omaa toimintapistettä, mutta mielestäni niitä voisi joskus käyttää kisailun ja visailun tilalla. Tällä saavutetaan lisää vaihtelua toimintailtojen ohjelmaan, jolloin ne pysyvät mielenkiintoisena kerrasta toiseen. Hartaus on toinen paikka, missä voitaisiin käyttää nukketeat-teria. Mielestäni se olisi loistava paikka tällaiselle aktiviteetille. Se varmasti kiinnostaisi myös perheen nuorimpia.

Vaasan suomalaisen seurakunnan tavoitteet varhaisnuorisotyössä ovat vahvistaa perhetyötä sekä yhteistyötä lapsi- ja perhetyön kanssa (Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2015, 29). Ohjelmarungossa nämä tavoitteet näkyvät siten, että lastenohjaajat ovat mukana sekä suunnittelemassa että toteuttamassa. Ohjelmarungon tarkoituksena on antaa miettimistä toiminnasta vastaaville nuorisotyönohjaajille. Esittelin ohjelmarungon heille yhteisessä palaverissamme ja heidän päätöksellään on sen käyttö. He saavat käyttää sitä joko kokonaan tai osia siitä. Käytettävissä olevan ajan vuoksi ohjelmarunkoa ei ehditty kokeilemaan käytännössä.

7 TOIMINNAN ARVIOINTI

Aikataulu opinnäytetyölle oli todella tiukka. Työstä sovittiin tammikuussa 2016 Vaasan suomalaisen seurakunnan nuorisotyönohjaaja Kristiina Brisk-Mosanderin kanssa. Työ valmistui huhtikuussa 2016. Aikaa tekemiselle jäi siis neljä kuukautta. Oma ajankäyttöni tämän opinnäytetyön aikana ei ollut hyvää. Varsinaisen kirjoittamisprosessin olisin voinut aloittaa aiemmin, mutta myöhäisestä aloituksesta huolimatta koen siinä onnistuneeni kohtuullisesti.

Työskentely opinnäytetyöni hankkeistajan Kristiina Brisk-Mosanderin kanssa oli luonnollista ja helppoa. Koko opinnäytetyöprosessin ajan olen toiminut Vaasan suomalaisen seurakunnan toimipisteohjaajana, joten yhteydenpito on sujunut siinä samalla. Sain häneltä paljon hyviä ideoita, mitä tehdä opinnäytetyössä. Kristiina kommentoi ahkerasti opinnäytetyötäni ja antoi paljon rakentavaa palautetta, jonka pohjalta oli helppo kirjoittaa opinnäytetyötä sekä kehittää kyselylomakkeita paremmiksi ja selkeimmiksi. Sain myös häneltä paljon tarvittavaa lähdemateriaalia kirjoittamisen tueksi. Myös muut perheiden toimintailloissa olleet työntekijät olivat kiinnostuneita opinnäytetyöstäni ja tukivat minua.

Opinnäytetyöni kehittämistehtävät olivat seuraavat: Mitä perheet toivoisivat perheiden toimintailloilta sekä mistä perheet pitävät perheiden toimintailloissa. Ensimmäiseen kehittämistehtävään onnistuin vastaamaan, vaikkakin suurin osa vastauksista ja toiveista olivat sellaisia, joita on joskus aiemmin kokeiltu perheiden toimintailloissa. Suurin syy tähän on luultavasti sellaiset vastaajat, jotka eivät ole olleet useasti toimintailloissa mukana, tai sitten toivotut toimintapisteet ovat olleet hauskoja ja hyviä kävijöiden mielestä, jonka vuoksi he toivovat niitä uudelleen järjestettäväksi. Toinen kehittämistehtäväni koski sitä, mistä perheet jo pitävät toimintailloissa. Tähän olisin voinut vastata ilman kyselyäkin. Vastauk-

set olivat niin ilmiselvät ja ennalta-arvattavat kuin mahdollista. Eniten pidetyimmät toiminnot olivat pienoissähköautorata sekä iltapala. Ensimmäinen oli lasten mielestä pidetty ja toinen vanhempien mielestä. Vaikkakin molemmissa oli myös toisen kohderyhmän vastauksia.

7.1 Kyselylomakkeet

Omien aikataulujeni takia kyselylomakkeiden laatiminen tapahtui melko nopeasti, mutta mielestäni onnistuin niissä siihen nähden melko hyvin. Alkuperäisen suunnitelman mukaan kyselylomakkeet piti kerätä helmikuussa järjestetyssä perheiden toimintaillassa. Vähäisen osallistujamäärän vuoksi kyselylomakkeiden keräämistä piti jatkaa myös maaliskuun toimintailtaan, joka edelleen vain kiristi aikataulujani. Maaliskuun toimintaillan jälkeen minulla oli siis vain alle kuukausi viimeistellä opinnäytetyöni.

Ajatus kyselylomakkeen sisällöstä oli alusta asti selkeä. Ainut enemmän ajatusta vaatinut toiminta niiden osalta oli kysymysten muotoilu. Erityisen hankalaa oli muotoilla aikuisten lomakkeen ensimmäinen kysymys, jossa kysytään aikuisen mukana olevien lasten lukumäärää (LIITE 1/1). Aikuisten lomake oli vaikeampi tehdä, sillä sanamuotoja piti miettiä tarkemmin, että saisin vastaukset juuri siihen mitä halusin saada selville. Lasten kysymykset eivät voineet olla kovin monimutkaisia, jotta ne soveltuisivat kaiken ikäisille lapsille. Kyselylomakkeiden testaaminen jäi lähes olemattomaksi, jonka vuoksi osa kysymyksistä olisi voitu muotoilla paremmin. Osa vastaajista ymmärsi kysymykset kolme ja viisi sekä kuusi ja seitsemän samoiksi kysymyksiksi (LIITE 1/1-2), jonka seurauksena sain paljon ”kts. kohta 3” tyyliä vastauksia. Jos tekisin kyselylomakkeet uudelleen, varaisin testaamiselle paljon enemmän aikaa, ja kävisin ne esittämässä välivaiheena opinnäytetyöseminaarissa. Vahvuutena kyselyssäni oli nimettömyys. Kaikki eivät välttämättä uskalla sanoa mielipiteitään suoraan kysyttäessä, joten nyt hekin saivat mahdollisuuden kertoa rehellisen mielipiteensä. Nimettömyys varmasti palveli myös luonteeltaan hiljaisimpia kävijöitä.

Kyselylomakkeista tuli mielestäni selkeät ja helposti vastattavat. Lomakkeista näkee selkeästi mihin vastaukset pitää kirjoittaa, sekä mihin rastit tai numerot on laitettava. Vastaustilaa oli myös riittävästi, sillä vain yhdessä lomakkeessa vastausta oli jatkettu viivojen ulkopuolelle. Lomakkeiden tulostaminen eri väreille oli hankkeistajan idea. Tämä osoittautui hyväksi ideaksi analysointi vaiheessa. Lomakkeita oli helpompi käsitellä, kun näin nopeasti kumman vastauksia lomakkeessa oli. Toimintaillassa kyselylomakkeiden jakaminen oli myös helpompaa, kun pystyi selvästi osoittamaan värin avulla, kumpi kyselylomake oli tarkoitettu aikuiselle ja kumpi taas lapselle.

7.2 Palaveri nuorisotyönohjaajien kanssa

Palaveri nuorisotyönohjaajien kanssa sujui hyvin. Palaveriin osallistui nuorisotyönohjaajien lisäksi myös lapsityönohjaaja. Palaverissa tarkastelimme vastauslomakkeita, ja minun niistä jo aiemmin tekemää analyysiani. Palaveria varten olin analysoinut vastaukset PowerPoint-esitykseen (LIITE 2). Itse esityksen tekeminen oli helppoa, sillä PowerPoint on tuttu ohjelma. Itse esityksen aikana huomasin joidenkin fonttien olleen aivan liian pienellä. Analysoinnissa yhdistelin samoihin kategorioihin kuuluvia vastauksia. Osasin jo aavistaa ennen palaveria, että suurin osa kyselyni tuloksista olisi heille jo lähes itsestään selvää. Kuitenkin heillä on nyt kerättyä ja varmasti myös rehellistä tietoa niistä asioista. Suurimpana yllätyksenä työntekijöille tuli, että lehtimainonta ja internet ilmoitukset tavoittavat ihmisiä. Yksi nuorisotyönohjaajista kertoi kuinka välillä tuntuu, että lehtimainonta ja internet-ilmoitukset olisivat täysin turhia.

Palaverin ilmapiiri oli leppoisa, sillä kaikki nuorisotyönohjaajat olivat jo ennestään tuttuja. Ainoastaan paikalla ollut lapsityönohjaaja ei ollut minulle kovin tuttu. Vaikka palaveri oli melko pieni, niin se oli kuitenkin antoisa. Palaverissa nuorisotyönohjaajat sekä lapsityönohjaaja saivat käsiinsä kerättyä tietoa perheiden toimintailloissa käyville perheiltä,

sekä minä sain opinnäytetyön kirjoittamiseen paljon uusia näkökulmia. Lisäksi pieni ryhmä tarjosi loistavan tilaisuuden myös sanalliseen palautteeseen ja yhdessä pohtimiseen.

Tekemääni ohjelmarunkoon olin vastauslomakkeiden perusteella kehittänyt toimintapisteitä (LIITE 2/15). Palaverissa kävi ilmi, että suurinta osaa näistä toimintapisteistä oli käytetty jo joillakin aikaisemmilla kerroilla. Ilmeisesti ne ovat olleet mieleen jääneitä ja hauskoja pisteitä, kun niitä kerran toivotaan lisääkin.

8 POHDINTA

Opinnäytetyössäni tarkoituksena oli kehittää Vaasan suomalaisen seurakunnan perheiden toimintailtoja. Toimintailtojen kehittäminen tapahtui keräämällä kävijöiltä kysymyslomakkeilla vastauksia, joiden pohjalta lähdin muokkaamaan ohjelmarunkoa Vaasan suomalaisen seurakunnan nuorisotyönohjaajien käyttöön. Kehittämistehtävinäni oli selvittää, mitä perheet haluaisivat toimintailloilta ja mistä he pitivät nykyisissä perheiden toimintailloissa. Keräsin myös muuta tietoa kävijöistä nuorisotyönohjaajien käytettäväksi, esimerkiksi illoissa käyvien lapsien ikää, tai kenen kanssa lapsi käy toimintailloissa. Näillä tiedoilla voidaan kehittää toimintailtoja paremmin juuri kävijäkunnan suuntaan. Kun tiedetään tarkemmin ikähaarukkaa, voi ohjelmaa kehittää paremmin juuri oikean ikäisille.

Pääasiallinen tavoite oli selvittää, mitä muutoksia illoissa käyvät vanhemmat ja lapset kaipaivat toimintailtoihin, vai kaipaavatko muutoksia ollenkaan. Aihe oli mielestäni mielenkiintoinen, sillä tätä ei ole ennen tehty Vaasan suomalaisessa seurakunnassa koko sinä aikana, kun perheiden toimintailtoja on järjestetty. Idea opinnäytetyöhön tuli Vaasan suomalaisen seurakunnan nuorisotyönohjaajalta. Aihe oli mielenkiintoinen myös siksi, että oma kokemukseni perheiden toimintailloista oli hyvin vähäinen. Sain siis tutustua itselleni uuteen toimintamuotoon, ja samalla kehittää sitä. Tästä asetelmasta nousi muutamia haasteita. En esimerkiksi tiennyt, mitä toimipisteitä illoissa oli aiemmin käytetty. Suurin osa ohjelmarunkoon tekemäni toimipisteet olivat suurelta osin sellaisia, joita oli jo aiemmin kokeiltu.

Hankaluuksia opinnäytetyöhöni tuotti erityisesti helmikuun perheiden toimintailta, jolloin tarkoituksena oli jakaa illassa kävijöille kyselylomakkeet ja kerätä vastaukset. Jostain tuntemattomasta syystä illan kävijämäärä jäi todella vähäiseksi. Syyksi epäillään edellisenä sunnuntaina ollutta perhetapahtumaa, jonka perhetyö oli järjestänyt. Paikalla oli vain noin kolmasosa siitä, mitä illassa käy normaalisti. Tämän vuoksi kyselyjä kerättiin vielä maal-

kuun toimintaillassa. Tämä oli hyvä esimerkki siitä, että kun ollaan ihmisten kanssa tekemisissä, aina voi tulla jotain odottamattomia käännteitä. Varsinkin tapahtumaa järjestettäessä on hyvä varautua siihen, että odotettua kävijämäärää ei saavutetakaan. Itseltäni jäi tämä huomioimatta. Onneksi aikataulustani löytyi tilaa joustolle, jotta pystyin vielä myöhemminkin keräämään vastauksia.

Kyselylomakkeet itsessään onnistuivat minusta hyvin. Sain tehtyä niistä selkeät ja helposti täytettävät. Juuri sellaiset, mitä illan luonne vaatikin. Hieman jäi kuitenkin harmittamaan, etten niitä ehtinyt testata. Testauksella olisi voitu minimoida väärinymmärrysten riskit. Nyt muutamia väärinymmärryksiä kysymyksissä tuli, mutta ne eivät haitanneet hirveästi. Sain muutaman vastauksen, jossa kehoitettiin katsomaan toisen kysymyksen vastausta, vaikka tarkoituksenani oli kysyä aivan eri asiaa. Onneksi suurin osa vastaajista tämän ymmärsi.

Johdannossa kirjoitin, kuinka lapsilla ja aikuisilla ei välttämättä ole paljoa yhdessäoloon varattua aikaa. Toivon, että kyselylomakkeiden vastauksista kehittämäni ohjelmarunko voisi tuoda perheille paljon kaivattua yhteistä aikaa. Toimintailtojen tarkoituksena on kuitenkin tarjota mukavaa tekemistä koko perheelle, ja siinä ohessa tarjota hengellistä antia sellaisessa muodossa, jossa koko perhe voi siitä jotain saada irti. Ajatuksenani on, että askartelu olisi helpoin tapa liittää hengellisyys toimintaan toimintapisteissä. Tämän lisäksi tietenkin hartaus on siihen tarkoitukseen lisätty. Tärkeää on muistaa, että kun ollaan seurakunnan toiminnassa mukana, niin tulisi hengellisyyden näkyä jollain tavalla.

Opinnäytetyöstäni olisi tullut huomattavasti parempi, jos olisin aloittanut prosessin aikaisemmin. Aloitukseni venyi aivan liian myöhään, jonka seurauksena käytettävissä oleva aika oli todella pieni. Paremmalla ajalla tästä opinnäytetyöstä olisi voinut saada huomattavasti paremman. Työhön olisi voinut sisällyttää esimerkiksi nuorisotyönohjaajien ja muiden toimintailloissa töissä olevien haastatteluja siitä, millaiseksi he näkevät toimintail-

lat ja mitkä ovat heidän mielestään tärkeitä asioita perheiden toimintailloissa. Lisäksi kyselyjä olisi voinut jakaa useammassa toimintaillassa, jolloin vastauksien lukumäärä olisi kasvanut.

LÄHTEET

Ainesmaa, A. 2009. Turvallisesti seurakunnassa. Käsikirja lapsi- ja nuorisotyöhön. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.

Alopaeus-Karhunen, P. & Wennermark, P. 2004. Evankelisluterilaisen kirkon lapsityön historiaa. Teoksessa L. Heinonen, J. Luodeslampi & L. Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 13-23.

Cacciatore, R. 2010. Lapsi ja perhe. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni. Helsinki: LK-kirjat. 7–30.

Haastettu kirkko. 2012. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008-2011. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 115. PDF-dokumentti. Saatavissa: [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/\\$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf) Viitattu: 8.4.2016.

Hakkarainen, K. & Vappula, K. 2015. Mikä ikä? 10-14-vuotiaat seurakuntalaisina. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Jansa, K. 2010. Varhaisnuorisotyö seurakunnassa. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni. Helsinki: LK-kirjat. 266-283.

Järvinen, K. & Mikkola, P. 2015. Oletko sä meidän kaa? Näkökulmia osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Pedatieto Oy.

Kuoppa, A. 1997. Laaja-alainen lapsityö. Teoksessa L. Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-kirjat. 105-107.

Lapset seurakuntalaisina. Suomen ev.lut. kirkkohallituksen julkaisuja 2013:1. PDF-dokumentti. Saatavissa: [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D369F10AF9D44A9FC22577A500368BD5/\\$FILE/KH_lapsen_www.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D369F10AF9D44A9FC22577A500368BD5/$FILE/KH_lapsen_www.pdf) Viitattu: 5.4.2016.

Lapsityö. 2016. Aamenesta öylättiin. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. WWW-sivu. Saatavissa: www.evl2.fi/sanasto/index.php/Lapsityo Viitattu: 23.4.2016

Minäkö perhetyön tekijä? 2012. Suomen ev.lut. kirkkohallituksen julkaisuja 10. PDF-dokumentti. Saatavissa:

[http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/0/BE49CFC2044AD840C22576CC003C03CF/\\$file/Minako_perhetyon_tekija.pdf](http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/0/BE49CFC2044AD840C22576CC003C03CF/$file/Minako_perhetyon_tekija.pdf) Viitattu: 9.4.2016.

Pihkala, P. 2010. Seurakunnan ja koulun yhteistyö. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni. Helsinki: LK-kirjat. 93 – 112.

Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2010.

Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2012.

Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2013.

Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2014.

Vaasan suomalaisen seurakunnan toimintakertomus 2015.

Vilen, M. Hansen, M. Janhunen, T. Kytöpuu, K. Salo, S. Seppänen, P. Seppänen, S & Tapio, N. 2010. Perhe ja perhetyö. Teoksessa M. Vilen, P. Seppänen, N. Tapio & R. Toivanen (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä: menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja, 9-59.

Kysely perheiden toimintailloista opinnäytetyöhön

AIKUISILLE

1. Merkitse (numeroin), montako kyseistä lasta on mukanasasi toimintailloissa.

Alakouluikäinen tyttö

Alle alakouluikäinen tyttö

Alakouluikäinen poika

Alle alakouluikäinen poika

Kummilapsi

2. Olet mukanasasi olevalle lapselle/lapsille?

Vanhempi

Isovanhempi

Kummisetä/-täti

Joku muu, mikä _____

3. Mikä sai sinut ja lapset lähtemään mukaan perheiden toimintailtaan?

4. Mistä kuulitte toimintaillasta?

5. Mistä erityisesti pidätte perheiden toimintaillassa?

6. Mikä kaipaisi mielestänne kehittämistä perheiden toimintaillassa?

7. Millaista toimintaa haluaisitte toimintailtoihin?

Kysely perheiden toimintailloista opinnäytetyöhön

LAPSILLE

1. Ikä:

2. Tulin toimintailtaan...

Yksin

Äidin kanssa

Kaverin kanssa

Isän kanssa

Kummin kanssa Jonkun muun aikuisen kanssa, minkä _____

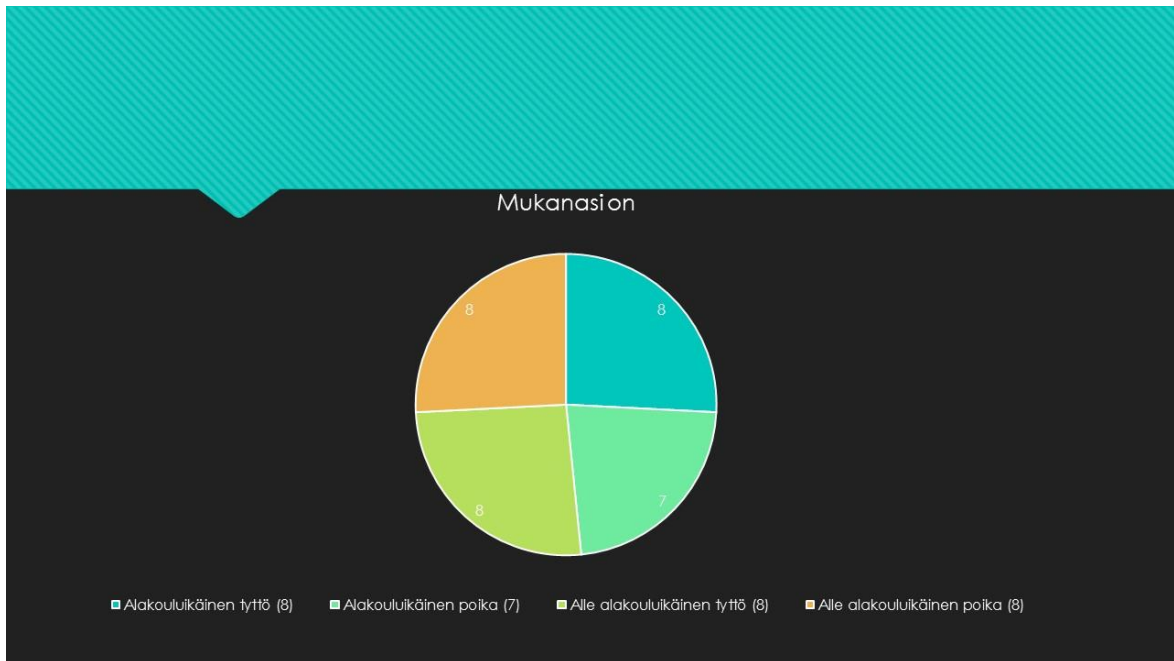
3. Toimintaillassa pidän...

4. Toimintaillassa en pidä...

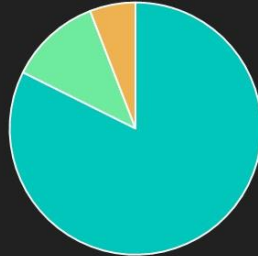
5. Toimintaillassa haluaisin tehdä...

Kyselyt perheiden toimintailloista

Aikuisten lomakkeet 16 vastausta

Olet mukanasasi olevalle lapselle?

■ Vanhempi (14) ■ Isovanhempi (2) ■ Kummisetä / -tätit (0) ■ Joku muu, mikä? (1)

Joku muu, mikä: Kaverin äiti

1. Mikä sai lähtemään perheiden toimintailtoihin?

- Top 3 vastausta:
 - Mukavaa tekemistä (6 vastausta)
 - Yhdessäolo / ystävät (5 vastausta)
 - Käyty jo kauan (3 vastausta)

Mistä kuulitte?

- Top 3:
 - Srk:n leiri/kerho/tenavatuokio (9 vastausta)
 - Netistä tai lehdestä (7 vastausta)
 - Ystäviltä tai muilta illassa käyneiltä (3 vastausta)

Mistä erityisesti pidätte?

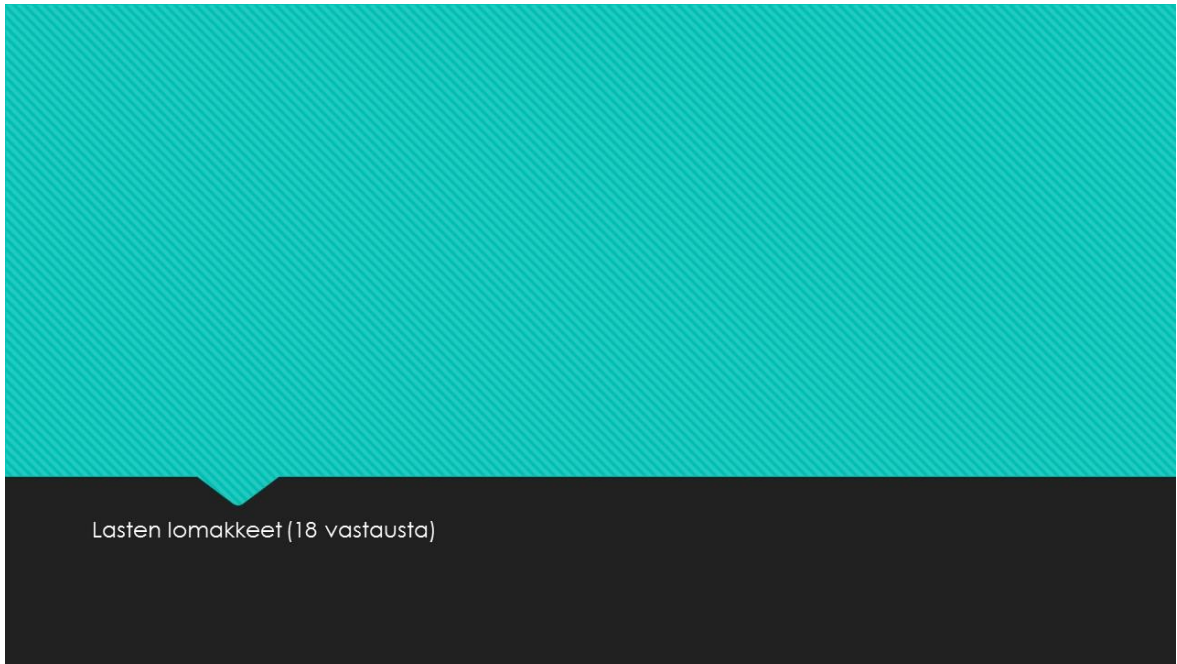
- Monipuolinen ohjelma (7 vastausta)
- Iltapala (7 vastausta)
- Autorata (3 vastausta)
- Hartaus (3 vastausta)
- Askartelu (2 vastausta)

Mikä kaipaisi kehittämistä

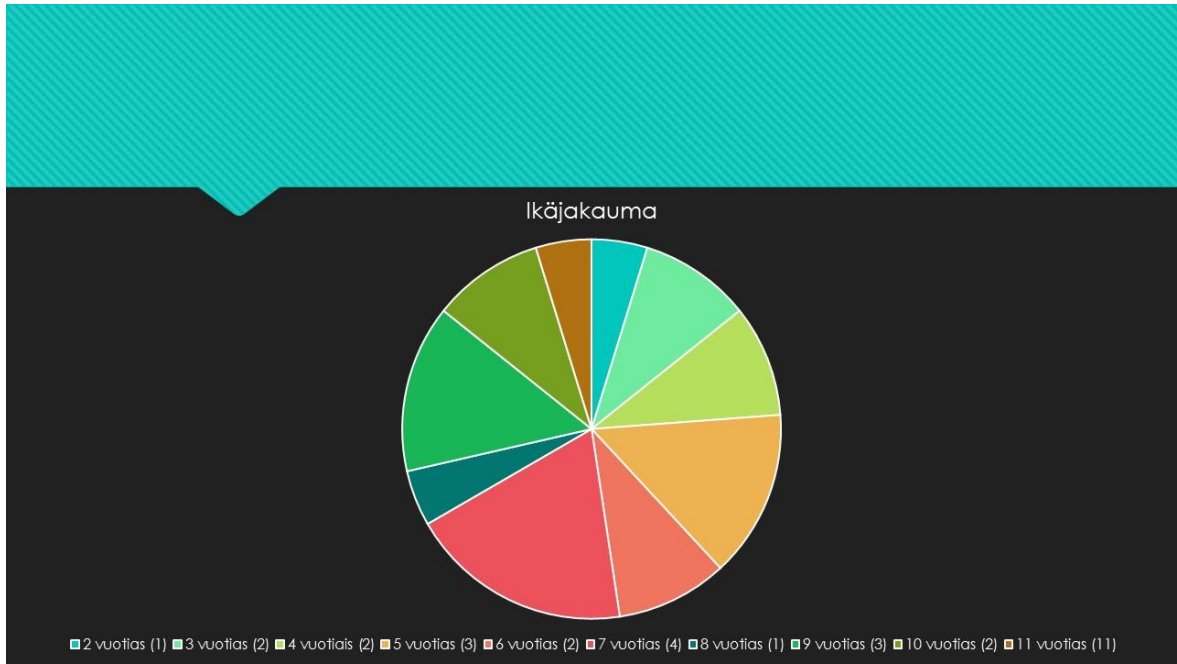
- Nukketeatteri (2 vastausta)
- Satutuokiot (2 vastausta)
- Saisi olla useammin (1 vastaus)
 - Erikseen kouluikäisille ja alle kouluikäisille
- Osa peleistä vanhoja / huonokuntoisia (1 vastaus)
- Vaihtuvuus (1 vastaus)

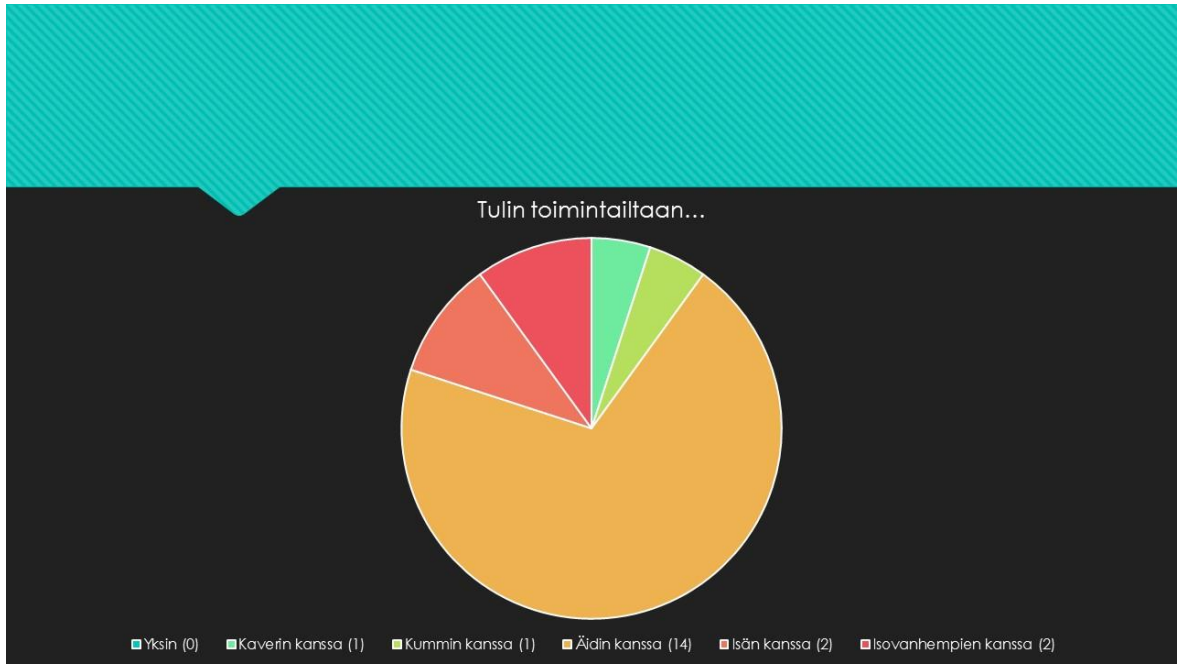
Millaista toimintaa haluaisitte

- Edellisestä kohdasta: Nukketeatteri ja satutuokio (2 vastausta)
- Tempurata, suunnistus, liikunnallinen piste (4 vastausta)
- Musiikkia, laululeikkejä, loruja (2 vastausta)

Lasten lomakkeet (18 vastausta)

Toimintaillassa pidän...

- Autoradasta (17 vastausta)
- Peleistä (9 vastausta)
- Askartelu (5 vastausta)
- Iltapala (4 vastausta)

Toimintaillassa haluaisin tehdä..

- Yhteiset leikit (2 vastausta)
- Tempurata (1 vastaus)
- Kone- ja ruuvijuttuja (1 vastaus)

Johtopäätöksiä ja huomioita

- Rakennetta ei kannata muuttaa
- Iltapala ja autorata suosikkeja
- Toimintailtojen vaihtelevuuteen kannattaa kiinnittää huomiota, pitää toiminta kuitenkin samalla monipuolisena
- Tempuratoja, musiikkihetkiä ja yhteisleikkejä joillekin kerroille
- Netti ja lehti-ilmoittelu selvästi tavoittaa ihmisiä

Ohjelmarunko kyselyjen pohjalta

- Ilta alkaa 17.30
- Toimintapisteiden kiertelyä
 - Sähköautorata
 - Askartelu
 - Tempurata / joku urheilullinen kanava (kirkkosalissa tai ulkona sään salliessa)
 - Leikkihetki/musiikkihetki (n.15 min) alkaisi 18.00 ja 18.30
 - Voisivat vuorotella kuukausittain
 - Joku pieni kisailu/visailu
 - Vapaasti käytettävissä olevat pelit: Lautapelit, biljardi, pöytäjalkapallo, ilmakiekko
- Hartaus ja iltapala kello 19.00
- Ilta loppuu n.19.30